

Trafik Güvenliğinde Medyanın Kullanımı; Kısa Film Örneği

Use of Media in Traffic Safety

Ahmet Kenan SAYIN

Öğr. Gör., nönül Üniversitesi Malatya MYO

Ahmet.sayin@inonu.edu.tr

<https://orcid.org/0000-0002-6218-3872>

Makale Başvuru Tarihi: 29.11.2022

Makale Kabul Tarihi : 06.06.2023

Makale Türü: Araştırma Makalesi

ÖZET

Günümüzde, dünyada ve ülkemizde trafik güvenliğinin sağlanması ve trafik kazalarının azaltılması en büyük problemler arasında sayılmaktadır. Özellikle ülkemizde, trafik kazaları birçok insanın ölümüne veya sakat kalmasına yol açmaktadır.

Trafik kazalarının azaltılması konusunda birçok çözüm bir arada sunulmaktadır ki bunlar; trafik eğitiminin iyileştirilmesi, yolların durumu, araçların bakımı şeklinde sıralanarak uzun bir liste haline getirilebilir. Ancak bu büyük sorun için, günümüzde daha etkin yolları kısa sürede hayata geçirmemiz ve etkili halkla ilişkiler çalışmaları yapmamız gereklidir. Çünkü gün geçtikçe, trafikte araç sayıları artmakta ve yeni araçlar daha da hızlanmaktadır. Trafik güvenliği açısından; günümüzde iletişim araçlarıyla birçok insana aynı anda etkin bir şekilde ulaşabilme imkanı, özellikle trafik kazalarını azaltabilmek (veya önleyebilmek için) medyanın kullanımının getireceği faydaları arttırmaktadır. Bu durumu farkederek birçok ülke ve kuruluş konuyla ilgili kısa filmler hazırlanmaktadır. Trafik güvenliği ile ilgili televizyonun ve internetin kullanılması; özel filmlerin (kısa film, kamu spotları vb.) yapılması trafikte yer alan tüm paydaşlar ile özellikle sürücüler için çok etkili olabilmektedir.

Bu çalışmada; trafik güvenliğinin sağlanması ve trafik kazalarının azaltılması için hazırlanan ve medya organlarında yayınlanan bir kısa film çalışması incelenecektir.

Anahtar Kelimeler: *Trafik kazaları, Halkla ilişkiler, Medya, Kısa Film.*

ABSTRACT

Today, ensuring traffic safety and reducing traffic accidents are among the biggest problems in the world and in our country. Especially in our country, traffic accidents cause death or disability of many people.

Many solutions are offered together to reduce traffic accidents, these are; It can be made into a long list by ordering the improvement of traffic education, the condition of the roads, the maintenance of the vehicles like that. However, for this big problem, we need to implement more effective ways in a short time and carry out effective public relations studies. Because day by day, the number of vehicles in traffic is increasing and new vehicles are getting faster. In terms of traffic safety; Today, the possibility of reaching many people effectively at the same time through communication tools increases the benefits of the use of the media, especially in order to reduce (or prevent) traffic accidents. Realizing this situation, many countries and organizations are preparing short films on the subject. Use of television and internet related to traffic safety; Making special films (short films, public service announcements, etc.) can be very effective for all stakeholders in traffic and especially for drivers.

In this study; a short film, which was prepared for ensuring traffic safety and reducing traffic accidents, and published in the media, will be examined.

Keywords: *Traffic accidents, Public relations, Media, Short Film.*

1. GİRİŞ

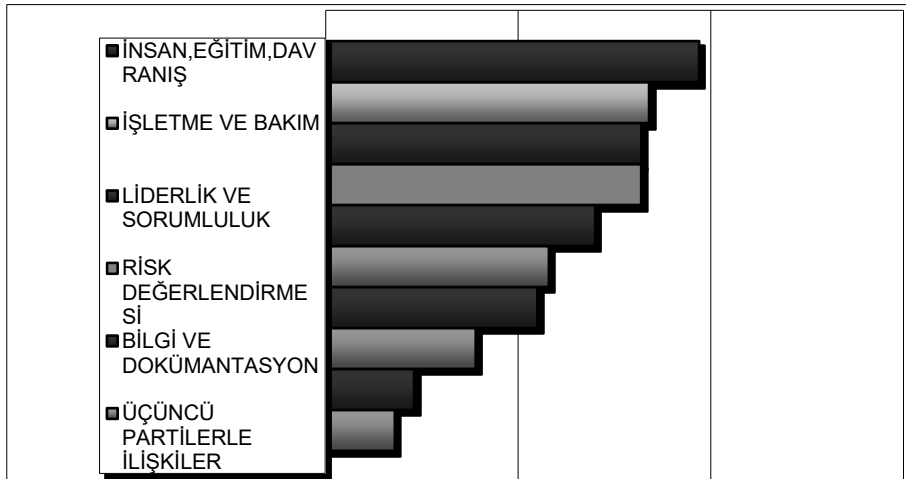
Trafik; Yayaların, hayvanların ve araçların karayolları üzerindeki her türlü hal ve hareketleri şeklinde tarif edilmektedir. Yani trafik canlı ve akıcıdır. Ülkemizde ve dünyada trafik kazalarının azaltılması ve güvenliğin sağlanması için birçok çalışma yapılmaktadır. Çünkü trafik kazaları ve sonuçları toplumlar için büyük bir tehdit oluşturmakta ve önlenemeyen kazalar sonucu, binlerce insan ölmekte veya kalıcı olarak sakat kalmaktadır.

Trafik güvenliği ve kazaların azaltılması amacıyla birçok alanda çalışma yapmak gereklidir. Bununla birlikte trafik kazaları ele alındığında, insan unsuru alanında yapılacak çalışmalar, en öncelikli sırada görülmektedir. Çünkü trafik kazalarında insan faktörü, diğer faktörlere göre %98'e varabilmektedir. Günümüzde hızlılığın ön planda olduğu insan yaşamında en değerli ve etkili öğrenme ve bilinçlenme, medya unsurları kullanılarak sağlanabilmektedir. Medya; radyo, televizyon, gazete, dergi, internet gibi bilgi depolamak ve iletmek için kullanılan iletişim araçlarını kapsayan genel bir terimdir. Özellikle, trafikte kazaya neden olabilecek durumlar ve kaza sonrası yaşananlar TV programlarında ve internette çeşitli şekillerde işlenebilmektedir. Medyanın trafik güvenliği ve kazaları önleme amacıyla kullanılması gerekliliği, ulusal ve uluslararası birçok çalışmada da yerini almıştır. Benzer şekilde medya üzerinden yapılan ve yapılabilecek çalışmalar ile daha hızlı bir şekilde ve daha verimli olarak insanlara trafik bilinci ve eğitimi verilebilmektedir. Bu çerçevede; TV ve internet yoluyla kısa film, reklam, dizi vb. çalışmalarla birçok fayda sağlanabilmektedir. Bu çalışmalardan hangilerinin daha yararlı olacağı ve etkileri de önem kazanmıştır. Bu nedenle bu çalışmada; trafik kazalarının nedenleri ve azaltılması amacıyla yapılabilecekler ile medyanın bu çerçevedeki önemi ve gerekliliği belirtilerek, emniyet kemeri ile ilgili gösterilen bir kısa film ele alınacaktır.

2. Trafik Güvenliği ve Trafik Kazaları

Trafik; yayaların, hayvanların ve araçların karayolları üzerindeki her türlü hal ve hareketleridir. Bu tanımdan hareketle trafik güvenliği ise; trafiği kullanan her canlının güvenli olarak hareketinin sağlanması, trafikte ölüm veya ciddi biçimde yaralanmaları önlemek için kullanılan yöntem ve önlemlerdir ve trafik güvenliği, hız sınırları, herhangi bir madde etkisi altında araç kullanma yasağı ve trafik ışıkları-kavşaklar gibi kontrol sistemleri gibi kuralları içerir.

Trafik sorunlarına insan merkezli sistem yaklaşımının gerekliliğini vurgulayan bir çalışmada (Tolunay M.K., Gökdeniz İ.); Dünya çapında yapılan araştırmalara göre, kazaların önlenmesi için ele alınması gereken konular, önem sırasına göre şekil 1'de sunulmuştur:

Tablo 1: Kazaların Önlenmesi İçin Ele Alınması Gereken Konular

Kaynak: BP. "Güvenliğe Giden Yol" Tanıtım broşürü. Uluslararası Trafik ve Yol Güvenliği Kongre ve Fuarı. Ankara. 2002.

Bu tabloda da görüldüğü gibi trafik güvenliğinde en önemli unsur insandır. Trafik kazaların önlenmesinde ve diğer sorunlarında ilk ele alınması gereken, insan unsuru, onun eğitimi ve davranışdır.

19-20 Kasım 2009 tarihinde Moskova'da düzenlenen "Küresel Yol Güvenliği Bakanlar Konferansı"nda ; 2020 yılında Dünya genelinde trafik kazalarında beklenen ölümlerin yüksek gelirli ülkeler ile düşük ve orta gelirli ülkelere oranları belirtilerek buna göre dünya genelinde ağırlıklı ortalama olarak kazaların %67 artacağı belirtilmiştir. Moskova toplantısında deklare edilen ve önlem alınması gereken trafik kaza nedenleri öncelik sırasına göre şöyle tespit edilmiştir:

- Hız
- Emniyet kemeri
- Cep ve araç telefon
- Alkol
- Kask
- İlk yardım

Tespit edilen bu nedenlerin taşıdığı riskler ise özetle şöyledir (turktrafik.org, 2016);

- Hız: Tüm trafik kazalarının yaklaşık üçte birinin gerçekleşmesinde hızın katkısı olduğu, hızda %5'lik artışın ölümlü kazaları %20 artırdığı, hızda her 1 km/saatlik artışın ölümlü kaza riskini %5 artırdığı belirtilmektedir.

- Emniyet kemeri: Emniyet kemeri ölümleri %40 - %65 oranında azaltmaktadır. Emniyet kemeri kullanmayan sürücüler ve yolcular ya araçtan fırlayarak ya da ön cama çarparak yaşamını yitirmektedir. 50 km/saat hızda ani duruş 75 kilo ağırlığındaki insanın çarpma ağırlığını 30 misli artırmaktadır (2 ton 250 kilo).

- Cep telefonu: Araç sürerken cep telefonu ile konuşma halinde kaza olasılığı dört kat artmaktadır. Sürücünün refleks süresi %18 azalmakta ve bu da duruş mesafesini uzatmaktadır. Direksiyonu tek elle kullanmak kontrolü %25 zayıflatmakta ve araç kiti veya kulaklık kullanılsa dahi dikkat dağılımı kazaya neden olmaktadır.

- Alkol: Yol güvenliğinde alkollü araç sürmenin riski tartışma konusu dahi edilmemektedir. Ancak ülkeden ülkeye farklılıklar olduğu görülmektedir.

- Kask: Kask takmamanın kazalardaki ve ölümlerdeki payı yüksektir. Bu sebeple kask konusu on yıllık eylem planına alınmıştır.

Ele alınan bu trafik kaza nedenleri arasında emniyet kemeri ölümleri %40 - %65 oranında azalttığı için göze çarpan ve basit uygulanan bir emniyet tedbiri olarak görülmektedir.

3.Trafik Kazaları ve Medya

Bilgisayarlar (İnternet ve e-posta) gazete, dergi, radyo, televizyon, sinema gibi kitlelere ulaşan ve iletişimi sağlayan araçlara kitle iletişim araçları denilmektedir. Kitle iletişim araçlarının amacı düşünce, fikir, haberleri çok kısa zamanda geniş kitlelere ulaşabilmektedir. Kitle iletişim araçları; daha geniş kitlelere, çevrelere seslenebilmek, onlarla iletişim kurmak için gerçekleştirilen elektromanyetik dalgaların ve bunların alıcılarının kullanımı ile tüm kitleye seslenebilme olanağı veren araçlardır. Bazı batı ülkeleri kitle iletişim araçlarını dördüncü güç olarak kabul etmektedir. En az yasama, yürütme, yargı gibi halkı ilgilendiren ve kamuoyu oluşturabilen bir güç unsuru niteliğindedir (Kurtbeyoğlu, 2012:117). Kitle iletişim araçları içerikleri ve örgütlenmiş biçimleriyle çok çeşitlilik gösterir ve bir toplum üzerinde etkili olabilecek şekilde geniş bir alanda faaliyetler içerirler. Bunlardan birinin de trafik güvenliği olduğu söylenebilir.

Dünyada trafik güvenliğinin sağlanması ve kazaların önlenmesi amacıyla medya araçları etkin kullanılmaktadır. Gazete ve dergilerin yanında görsel yayınlar ve internet ile daha fazla kişiye hızlı şekilde ulaşılmaktadır. Özellikle TV (televizyon) tercih edilerek kitle iletişimi ile birçok insana ulaşılmaktadır. TV'nin etki gücü incelendiğinde, TV'nin daha yaygın alana seslendiği ve görüntüsüyle metnin birleşmesinin “gerçeğe” daha yakın olduğu görülmektedir. İzleyicinin bu durumu, trafik güvenliği ve kazaların önlenmesi açısından kullanılabilir. Çünkü kitle iletişim araçları, sürekli ve düzenli yayınları ile toplumda kendilerine karşı bir talebin oluşmasına neden olurlar; bu talep, zamanla alışkanlığa, hatta ihtiyaca dönüşmektedir. Kitle iletişim araçları ile aktarılan iletiler, belge niteliği ve değeri taşıdığı için inandırıcılık ve alıcıyı ikna etme özelliğini de kazanmaktadır (Kurtbeyoğlu, 2012:118).

Türk Medyasında Trafik ve Yol Güvenliği Haberleri: Karşılaştırmalı Bir İçerik Analizi başlıklı çalışmada gazetecilik ve habercilik alanında şu tespite yer verilmektedir (Öztürk, E., ÖZSOY, A. 2018); *Medyanın klişeleşmiş habercilik anlayışını değiştirmesi gerekmektedir. Bugün ağırlıkta olan ‘olay haberciliği’ yerine bilgiye dayalı ‘süreç haberciliği’ nin yapılması gerektiği açıktır. Trafik ve yol güvenliği ile ilgili haber, köşe yazıları ve tüm medya içeriklerinin sürekli, doğru ve yeterli bilgiye dayanan, toplumsal sorumluluk bilinci içerisinde oluşturulması gerekmektedir.*

3.1. Kısa Filmler

Medya alanında en önemli unsur TV ve internet olduğundan, TV ve internet üzerinden en çok etkili olabilecek çalışma ise kısa filmler olarak göze çarpmaktadır. Özellikle kısa ve etkili olması nedeniyle bu çalışmalar, sıkça başvurulan bir yol olarak trafik kazalarını önlemede kullanılan güçlü bir medya unsurudur. Kısa filmler incelendiğinde, trafik kazalarına sebep olan temel sorunları (hız, emniyet kemeri kullanmamak, alkollü araç kullanma gibi) konu aldığı ve kısa sürede etkili bir şekilde izleyiciye aktardığı görülmektedir. Bu filmler çeşitli kuruluşlar tarafından desteklenmekte ve ülkeler tarafından yayınlanması sağlanmaktadır. Ülkemizde de bu filmler kullanılmakta ve kamu spotu halinde yayınlanmaktadır. Bu konuya başarılı bir örnek vermek gerekirse (bp.com, 2016); İnternette yayınlanmaya başladığı günden itibaren izlenme rekoru kıran, milyonlarca kişiye ulaşmış, izlendiği ülkelerde emniyet kemeri kullanımını önemli derecede arttıran Embrace Life -Hayatı Kucaklamak kısa filmidir. 2010 yılı Cannes Festivali, Toplum Sağlığı ve Güvenliği Ödülü- New York Festivalleri Uluslararası Reklam Ödülleri - Dünyanın En İyi Dijital Kampanyası ve 2010 Youtube Yılın Reklam Kampanyası ödüllerini alan ve adı "Embrace Life" olan kamu spotu, Türkiye’de ‘emniyet kemeri kullanımına’ vurgu yapmak, ve Türkiye’de geniş kitlelere ulaşmak için, Doğu Otomotiv, EGM (Emniyet Genel Müdürlüğü), Trafik Güvenliği Platformu ve BP Türkiye’nin işbirliğiyle yeniden çekilmiştir ve şarkıcı Mustafa SANDAL’ın oynadığı kısa film (resim 1), kamu spotu olarak TRT 'de yayınlanma kararı alınmıştır.

Resim:1 Kısa Film (Emniyet Kemeri)

https://www.youtube.com/watch?v=eEtAKJvD_1U

Film içeriğinde; Şarkıcı Mustafa SANDAL, ailesiyle birlikte evde görülmekte, bir sandalyede oturmakta ve araç kullanıyor gibi ailesiyle bir oyun oynamaktadır, aniden direksiyon hareketiyle birlikte fren yapıyor gibi yapan baba rolündeki şarkıcıyı, oğlu ve eşi emniyet kemeri gibi kucaklamak suretiyle sarmakta ve onu tutarak oyundaki bir hayali kazadan kurtarmaktadır. Film görsel tasarımı ve müziği ile etkileyici bir şekilde hazırlanmıştır. Film izleyiciye mesaj olarak aile kavramını, trafik kazalarını, kaza sonucunda aileden ayrılmayı, acıyı, emniyet kemerini ve önemini vb. trafik kazalarındaki duygu durumlarını yansıtmaktadır.

Dünyada ve ülkemizde birçok paydaş kurum trafik güvenliği ve kazaları için benzer kısa filmler çekmektedir. Özellikle kısa süreli olarak izleyicilere ulaşan ve teknik olarak etkileyici şekilde çekilen benzer birçok kısa film, birçok ülkede hazırlanarak insanlara medya (youtube,twitter, facebook vb.) üzerinden ulaştırılmaktadır.

SONUÇ

Dünyada ve ülkemizde trafik güvenliğinin sağlanması ve trafik kazalarının azaltılması en büyük problemler arasında sayılmakta ve bu konuda birçok çalışma yapılmaktadır. Özellikle ülkemizde, trafik kazaları birçok insanın ölümüne veya sakat kalmasına yol açmakta ve büyük ekonomik kayıpları da beraberinde getirmektedir.

Trafik kazalarının azaltılması konusunda trafik eğitiminin iyileştirilmesi, yolların durumu, araçların bakımı şeklinde birçok çözüm sıralanarak uzun bir liste haline getirilebilmektedir. Ancak bu büyük sorun için, günümüzde daha etkin yolları kısa sürede hayata geçirmemiz ve etkili halkla ilişkiler çalışmaları yapmamızda gereklidir. Çünkü gün geçtikçe, trafikte araç sayıları artmakta ve yeni araçlar daha da hızlanmaktadır. Aynı zamanda trafik güvenliğinde en önemli unsurun insan unsuru olduğu bu nedenle trafik kazalarının önlenmesinde ve diğer sorunlarında ilk ele alınması gerekenin, insanın eğitimi ve davranışı olduğu ortaya çıkmaktadır.

Günümüzde gelişen iletişim araçlarıyla birçok insana aynı anda etkin bir şekilde ulaşılma imkanı doğmuştur. Bu durumu farkederek birçok ülke ve kuruluş konuyla ilgili kısa filmler hazırlamaktadır. Trafik güvenliği ile ilgili televizyonun ve internetin kullanılması; özel filmlerin (kısa film, kamu spotları vb.) yapılması trafikte yer alan tüm paydaşlara kısa sürede ulaşılması nedeniyle çok etkili olabilmektedir. Bu kapsamda, geçmiş yıllarda önemli bir başarıya ulaşan ve emniyet kemeri ile ilgili bilinçlendirme sağlayan "Embrace Life -Hayatı Kucaklamak" başlıklı kısa film, internette yayınlanmaya başladığı günden itibaren izlenme rekoru kırmış, milyonlarca kişiye ulaşmış, izlendiği ülkelerde emniyet kemeri kullanımını önemli derecede arttırdığı görülmüştür. Ülkemizde de aynı kısa film, birçok kurum ve kuruluş işbirliğiyle yeniden çekilmiş ve başta TRT televizyonu üzerinden ve internet yoluyla yayınlanarak, emniyet kemeri takılması konusunda farkındalık oluşturulmuştur. Medya bu konuda kısa filmlerin yanında birçok farklı çalışmayı da yayınlatabilmektedir. Bu nedenle medya, trafik kazalarının azaltılması ve trafik eğitiminin iyileştirilmesi noktasında önemli bir yere sahiptir. Medya trafik konusunda haber sunumundan, eğitim içerikli çalışmaları yayınlamaya kadar ilgili her konuda bilinçli ve destekleyici olarak hareket etmelidir. Türkiye’de trafik ve yol güvenliği ile ilgili olarak toplumsal farkındalığın oluşturulması ve geliştirilmesinde medyanın (geleneksel ve yeni medya) rolü büyüktür.

Türk Basınında Yer Alan Trafik Haberlerinin Analizi başlıklı çalışmada (İrvan, S. ve Çınarbaş, S., 2002); medyanın neyin haber olduğuna ilişkin anlayışı değişmesi gerektiği, olay merkezli ve olumsuzluk içeren habercilik yerine süreç merkezli haberciliğe yönelmesi ve kazaların elbette haber değeri taşımakta olduğu, ancak kazaları azaltacak önlemlere ilişkin açıklama ve çabaların da aynı ölçüde haberlerde verilmesi gerektiği belirtilmektedir.

Benzer açıdan bakıldığında gazetelerdeki haberler ve yazılar incelendiğinde gazete haberlerinin ve gazetede ki köşe yazarlarının trafik konusunda etkili olduğu görülmekte ve bu nedenle gazetecilerin daha duyarlı olması gerekmektedir. Haberlerin okuyucuyu bilinçlendirmeye yönelik hazırlanması çok önemli bir gerekliliktir. Gazeteler kaza haberlerini verirken bilgilendirmeyi amaçlamalı, olayı

sansasyonelleştirecek ifade ve fotoğraf kullanımından kaçınmalıdırlar. Aynı şekilde yapılan araştırmalarda, gazete okurlarının köşe yazarlarına daha çok güvendiklerini göstermekte, resim ve başlıkların gazetelerde okuyucuya etkileyici ve yönlendirici mesajlar verdiği görülmektedir. Yayın kuruluşları, bu konuya da önem vermelidir.

KAYNAKÇA

bp.com, (2015). *Hayata Bağlı Kalın*, http://www.bp.com/tr_tr/on-the-road/turkey/hayata-ba-lan-.html, 2016 (E.T: 11.05.2016).

Öztürk, E. ve Özsoy A. (2018), Türk Medyasında Trafik ve Yol Güvenliği Haberleri: Karşılaştırmalı Bir İçerik Analizi, Üsküdar Üniversitesi İletişim Fakültesi Dergisi, 2018 Sayı:2 ss: 159-173

Tolunay M.K., Gökdeniz İ., Bildiri, Trafik Sorunlarına Sosyal Psikoloji Bağlamında İnsan Merkezli Sistem Yaklaşımı, trafik.gov.tr (E.T: 1.12.2022)

Turktrafik.org, (E.T: 01.12.2016)

Kurtbeyoğlu, Y. (2012), *Trafik Bilinci ve Duyarlılığının Kazanılmasında Medya ve Kitle İletişim Araçlarının Etkisinin Üniversiteli Öğrenciler Açısından Değerlendirilmesi*, 3. Karayolu Trafik Güvenliği Sempozyumu Ve Sergisi, 16-18 Mayıs 2012 ATO Kongre Merkezi, Bildiriler Kitabı-1, EGM Trafik Hizmetleri Başkanlığı Yayınları, ss:115-132.

Mustafa Sandal Emniyet Kemerli Reklamı, https://www.youtube.com/watch?v=eEtAKJvD_1U (E.T:1.12.2022)

İrvan, S. ve Çınarbaş, S. (2002). Türk Basınında Yer Alan Trafik Haberlerinin Analizi. Ankara: Emniyet Genel Müdürlüğü Yayınları.